

“Ma femme et moi”

Een Gelders oorlogsverhaal

Wilma van den Brink

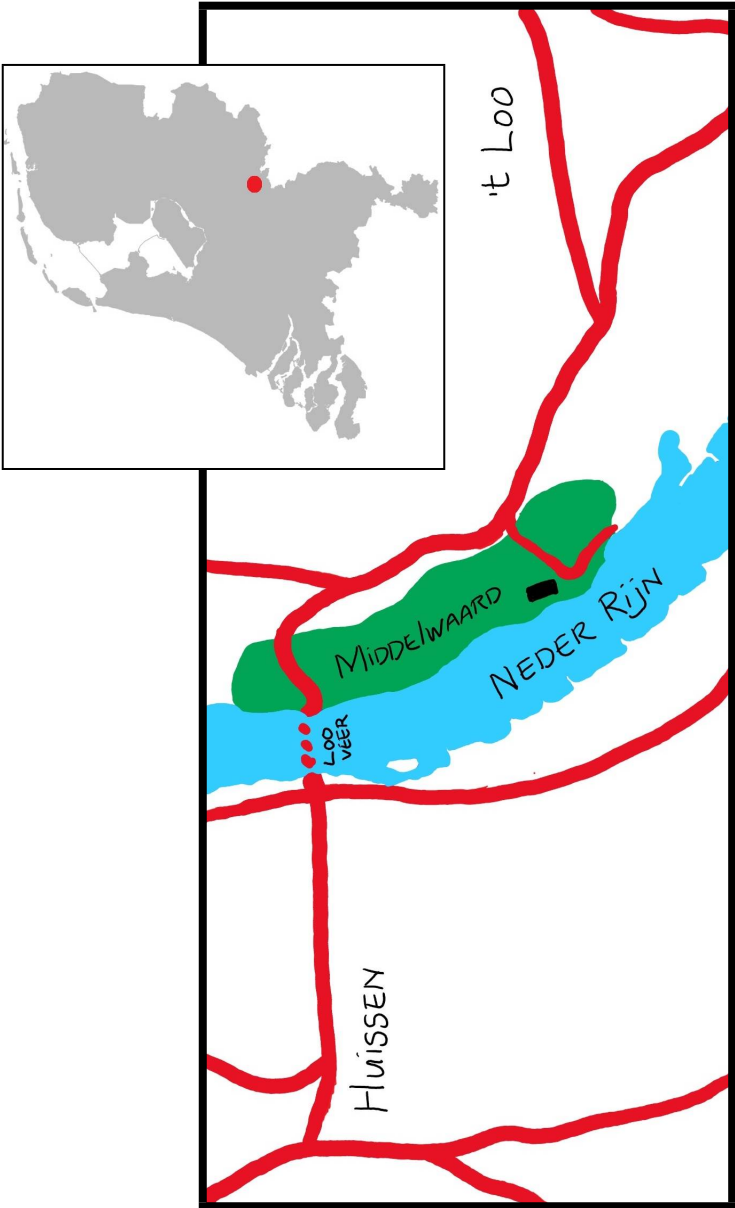
Voor mijn moeder Willy en tante Agnes

Auteur: Wilma van den Brink
Afbeelding cover: familiearchief Berndsens
ISBN: 978 94 6405 906 9
© 2020 Wilma van den Brink
Vught

Contact: EenGeldersOorlogsverhaal@gmail.com

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Het oorlogsverhaal	7
Het verzetswerk	47
Dankwoord	59
Archiefbronnen	61
Literatuur	63
Noten	65



*Boerderij familie Berndsen in de Middelwaard (Huissen).
(Bron kaart van Nederland: Silver Spoon / CC BY-SA)*

Voorwoord

“Uw man die U in deze moeilijke jaren heeft leren liefhebben, zo enorm, zoals tijden U dat niet geven kunnen”. Met deze woorden eindigt mijn opa een briefkaart aan mijn oma, die hij schreef tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Hun dochter, mijn moeder Willy, vertelde ons vroeger al over haar vader Bernard Berndsen en ‘den oorlog’. Toen zij amper vier jaar oud was, werd hij opgepakt door de Duitsers. Vanuit zijn boerderij in de Middelwaard, aan de Rijn in de Gelderse plaats Huissen (nu gemeente Lingewaard), had hij hulp geboden aan gevluchte Franse krijgsgevangenen.

Deze moeilijke periode uit de familiegeschiedenis kwam voor mij nog meer tot leven toen in 2012 de oudste zus van mijn moeder, tante Annie, naar een verpleegtehuis verhuisde. Tijdens het opruimen van haar appartement vonden mijn moeder en haar jongste zus, tante Agnes, zowel brieven die opa aan oma had geschreven in de oorlog als ook kladversies van brieven van oma terug aan haar man. Daarnaast bleek er correspondentie met anderen uit die periode te zijn, evenals diverse krantenartikelen, een Frans erekruis met bijbehorend afschrift van generaal De Gaulle en de trouwfoto van mijn grootouders uit 1935 met op de achterzijde de woorden: “Ma femme et moi”.

Binnen de familie was het bekend dat tante Annie de brieven had. Ze had wel eens aangegeven dat ze enkele ervan zelfs had vernietigd, omdat de inhoud “niet geschikt” was voor anderen. Het maakte me alleen maar nieuwsgieriger naar de opa en oma die ik niet gekend had.

Mijn moeder vertelde het oorlogsverhaal in grote lijnen. Maar wat was er nu *precies* gebeurd? Wat hadden mijn grootouders meegemaakt toen ze plotseling van elkaar gescheiden werden? Hoe waren ze eigenlijk betrokken geraakt bij het helpen van voortvluchtige Fransen? Er

kleefden immers behoorlijke risico's aan het helpen van 'de vijand' en ze waren een jong gezin met vier kinderen, waarvan de oudste op het moment van de arrestatie zeven jaar was en de jongste nog maar twee. De vondst van de brieven was daarom voor mij de aanleiding om op zoek te gaan naar het verhaal waarover na de oorlog binnen het gezin zelf weinig meer gesproken werd.

In eerste instantie richtte ik mijn zoektocht op mijn opa. Maar al snel ontdekte ik dat de impact van de oorlog op het gezin niet alleen *zijn* kant van het verhaal was. Ook de gebeurtenissen van de achterblijvers, mijn oma en hun kinderen, heb ik daarom onderzocht. De briefwisseling tussen mijn grootouders vormt de brug die de gescheiden werelden samenbrengt. Ze is het startpunt en de basis van het onderzoek dat ik vervolgens gecombineerd heb met informatie uit diverse archieven, oude foto's, literatuur en herinneringen van mijn moeder en haar jongste zus.

Het resultaat is geen historische roman of een verhaal waarin mijn persoonlijke zoektocht centraal staat. Het gaat niet om mij, maar om de *uitkomst* van mijn onderzoek. Zoals veel kleinkinderen wilde ook ik weten wat er in de oorlogsperiode was gebeurd en die reconstructie heb ik hier opgeschreven. Hoewel de gevonden informatie niet het complete verhaal onthult, biedt het wel inzicht in het leven van mijn grootouders en de lastige keuzes die ze op hun pad tegenkwamen.

De Tweede Wereldoorlog bestaat uit vele puzzelstukjes met persoonlijke ervaringen van individuen en families. Dit verhaal over mijn opa en oma is er een van.